

Ar. Gör. H. Serdar Hoş
Hukuk Fakültesi

“Politika” Türk Dil Derneği’nin sözlüğünde “devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı” olarak tanımlanmış. Sözlükten gerçek hayata uzanan patika yola adım attığımızda politikanın yani devleti yönetme sanatının nasıl şekillendiği ve bunu icra edenlerin nasıl bir üslup kullandıkları seçim döneminde biz seçmenler açısından büyük önem taşımaktadır. Kendi yorumumla gördüğüm kadarıyla ülkemizde bu sanat zanaatla sınırlı kalıyor. İzlenen stratejinin (eğer bir strateji varsa) politik söyleme yansıması ya da siyasilerimizin politika üslubu ne derece sanatçı özeni taşıyor? Bu yazı biraz daha genel çerçevede kalarak siyasetin üslubu ve genel sistemin üslubunu paralel değerlendirmeye tabii tutmayı amaçlıyor. Kadrajın dışında kalanlarla içinde kalanlar arasındaki bağ kopmadan bir tablo sunmak zor olsa da bunun için uğraşmaya değerdir ve bu yazıda bu bulanık tablonun biraz daha netleşmesi için çabalayacağım.

Üslup bir yapış biçimidir ve bir yapışın sadece bir biçimini oluşturur. Buradan yola çıkarak ulaşacağımız sonuç bir yapışın onlarca biçimi olabilir ve doğal olarak onlarca üslupla gerçekleştirilebilir. Asıl olan o biçimlerden hangisini seçtiğiniz ve o seçtiğiniz biçimin oluşturduğu üslubunuzdur.

NE KADAR GERÇEK O KADAR GERÇEK!

Doğa bilimlerinde bu biçimler nettir, tartışma götürmez bir sınırlılıkta ve sayıdadır. Fakat hukuk gibi normatif bir bilimde ya da siyaset bilimi alanında bu netlik daha bulanıklaşır. Kendine has bir üslup ancak bu tarz bilimlerde oluşabilir. Üslubu oluşturan unsurlardan en önemlisi kavramları nasıl tanımladığınızdır. Öncelikle belirtmek gerekir ki kavram dilinin oluşumunda başrolü felsefe oynar ve aslında Deleuze’nin de dediği gibi felsefe, kavramı yaratmaktır. Tabii ki bu felsefenin içeriği açısından da dil çok büyük önem taşır. Kavramlara yaklaşımınız ve kavramları nasıl tanımladığınız genel üslubunuzu belirler. Çünkü kavramlar nesnenin, bir duygunun ya da düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımıdır ve siz onu somutlaştırmaya çalışırken bir yöntem belirlersiniz. Bu yöntem belirleme işi bizi günümüz değerlendirmesinde “imgeye” ve daha sonraki aşamada “simgeye” götürür. Siyasilerde bu imge oluşturma daha sonra bunu bir simgeyle somutlaştırmak üzerine bilerek ya da bilmeyerek kendiliğinden yoğunlaşırlar. Peki, kavramları imgeleştirmek daha sonrada simgeye indirgemek bizi nereye götürür?

Tarihsel süreçte kavramlara dair söylenmemiş ve yazılmamış pek bir şey kalmamıştır aslında fakat her yeni koşul aynı sorulara başka cevaplar yaratma çabasını birlikte getirir. Belli bir kavrama her yüzyıl, kendi bakış açısıyla farklı içerikler belirler ve bu kavramlara yönelen her yeni soruyu farklı cevaplar. Bu cevaplar kavram merkezlidir. Örneğin mutluluk, özgürlük, aşk, sevgi vb. kavramlara her yüzyıl farklı bakmış ve bu kavramlara yönelik sorulara farklı cevaplar vermiştir. Kavramları resmetmek, somutlaştırmak imkânsıza yakın bir çabadır ki Nazım Hikmet Abidin Dino’ya “mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin?” diye sorarken bunun ne kadar imkânsıza yakın bir eylem olduğunu yansıtıyordu ve işin kolayına kaçmamasını, imgelerle ve simgelerle resmetmemesini istiyordu. Kavramın resmi çizmek ya da bir başka yolla somutlaştırılması imkânsıza yakın olduğu için içeriği hakkındaki tartışma, yeni görünen fakat aslında farklı biçimde yorumlanmış cevaplardan ibarettir. Kavram üzerine düşünceler geliştirebilirsiniz ama imge hakkında düşünceler değil ancak yorumlar geliştirebilirsiniz. Daha sonra bu imgeyi de simgeleştirdiğinizde yorumlar da gittikçe daralacaktır. Bu noktada tartışmanın kısırlaşması da başla-

yacaktır. İmge ve simge, somutlaştırırken bizi kavramdan uzaklaştırır. Özellikle günümüzde bu sadece siyasi açıdan değil "büyük makine" açısından da bizi sarmalamıştır. Ben de zor bir işe girişip anlatımımı daha anlaşılır kılmaya çalışacak olursam en iyi örnekleri reklamcılık alanından verebilirim diye düşünüyorum. Kavramların bize reklam yoluyla imgeleri sunulur, sonra simgeleştirilir ve bunları elde edersek o kavrama ulaşacağımız bilinçaltımıza işlenir. Mesela bu eşleştirmelerden bazıları; "dondurma-aşk", "kola-mutluluk", "araba-huzur ve yaşam tarzı", "beyaz eşya-kadın olmak", "telefon hatları-geçmiş olmak" gibi örnekler çoğaltılabilir. Aslında bu ürünlerin kavramlarla bire bir ilişkisi yoktur ama siz bunu böyle algıladığınız sürece bu döngü devam edecektir. Amaç gerçekleşmiş yani tanıtım-satış gerçekleşmiş olduktan sonra sizin âşık, mutlu ya da huzurlu olup olmadığınız imgeyi size sunanları ilgilendirmez. Siz bunları parayla elde edebileceğinizi düşündüğünüzde amaç gerçekleşmiştir ve bu gerçekleştiğinde kavramdan olabildiğince uzakta bulursunuz kendinizi.

İmgesel düşünme ve simgesel boyut sizi kavramdan uzaklaştırdığı ölçüde tehlikelidir. Simgesel boyut, kavramı rafa kaldırıp size sunulanı kabul ettiği içerdiği için bireyleşmenin önüne geçer, dolayısıyla farklılaşmayı engeller. Toplumsal yaşamda çelişki gibi görünen şeyler farklılıklardır. 20. Yüzyılda bu çelişkileri hata olarak gören ve bu çelişkileri ortadan kaldırmaya çalışan Nazizm gibi hareketlerin insanlığa yaşattıkları facialar ortadadır. Farklılıkların giderilmesinden çok korunması gerekmektedir ve bu koruma da kavramları merkeze alarak yapabileceğimiz bir korumadır. Ancak bu şekilde makineleşmeden insancıl olana ulaşabiliriz.

Belli bir formda bize sunulanı hemen kabul edip bizi sistemin bir parçası haline getirir. Bu durum da mevcut sistemin devamını sağlar ki insanın maki-neleşmesi açısından istenen de budur. Makineler siyaset yapamaz ancak verilen komutlar bağlamında hareket ederler ve bu mevcut sistem açısından bazı çıkar mekanizmalarının işine gelir. Çünkü aslında insan da bir kavramdır ve bir makineyle simgeleştirilmek istenmektedir. Bu makine parayla çalışır, çıkarlarıyla yaşar, çatışmayla düşünür, kanla beslenir. Okurken ne kadar garip gelirse gelsin yaşarken bu kadar garip

gelmiyorsa bunlar, imgesel düşünüyor, simgesel boyutta yaşıyor ve hareket ediyorsunuz demektir. Çünkü imgeler ve onun uzantısı simgeler kanamaz, yaralanmaz ve ölmez. Ama kavramların içlerini boşaltıp, tartışmaya kapatırsanız kavramlar yıpranır, yaralanır, ölür ve ya kendi gerçeğinden uzaklaşıp başkalaşır. İşte o zaman bir Kızılderili atasözüne benzer şekilde sistemin yani "büyük makinenin" su yerine içilemeyecek, yemek yerine yenilemeyecek ve düşünmek için kullanılamayacak bir insan tasarımı imge olduğunu anlayacağız. Söz konusu sistemin adına ister kapitokrazi ister politokrazi diyelim kavramlar üzerine tartışmayı ve bir kavram dili oluşturmayı başaramadığımız sürece siyasetin yapılaş biçiminin insan kavramına hizmet etmeyeceği açık bir şekilde ortadadır.

Siyasette kavramların imgeleştirilerek düşündürülme ve simgesel boyutuna değinilecek olursa; türban-özgürlük, oy-demokrasi, anayasa-kimlik, para-refah, bayrak-vatanseverlik, Atatürk rozeti-Atatürkçülük, Che fotoğrafı-sosyalistlik vb. örneklerle karşılaşmaktayız. Türban üzerinden özgürlük, anayasa üzerinden kimlikler, sadece oy kullanarak demokrasi, paranın çokluğuyla refah, bayrakla vatanseverlik ancak imgesel bir düşünce ve simgesel boyutta tasavvur edilebilir ki günümüzde bu durum böyledir. İmgelerin kavramları

karşılamadığı için ve medeni tartışmalarda olduğu gibi kavramlar üzerine tartışılmadığı için siyasi üslupta kavramsal değil imgesel düşünce ve simgesel boyutta kalmaktadır. Bu nedenledir ki ne kadar çığgın projeniz olursa olsun gerçeğe dokunamazsınız, gerçek bir kavramın belki ne olduğu konusunda net bir uzlaşma olmayacaktır ama o kavramın ne olmadığı konusunda net bir uzlaşma asgari olarak doğabilir. Ancak bu şekilde kavram diliyle konuşulabilir ve gerçeğe bir adım daha yaklaşılabilir. İmgesel düşünerek simge boyutuna indirgenmiş siyasi üslupla ancak imgesel tasarımlı simgesel bir dünyada kavramdan ve gerçeklikten uzak bir siyasi dünya yaratılır ki bu da siyaset kavramından uzak imgesel bir siyasi dünya yaratır. Bu nedenledir ki hep denir; Türkiye'nin gerçek sorunları bunlar değil çünkü sorun diye bize sunulanlar imgesel ve simgeseldir, gerçek değil.

